

Forord

Roskilde by er historisk set opstået i vikingetiden omkring domkirken og havnen. I tidlig middelalder blev byen omgivet af en vold, der kom til at definere byrummet, der havde form som en lidt trykket cirkel. Set med nutidens gadenavne lå denne historiske by inden for Jernbanegade, Borgediget, Byvolden samt en linje igennem Byparken og Folkeparken op til Hestetorvet. Udenfor var landet, idet dog Sct. Jørgensbjerg var et mindre bysamfund på den anden side af dalsænkningen og vandløbet med vandmøllerne.

Jernbanen, der blev anlagt i 1847, tangerede netop dette byrum på sydsiden. Dermed blev det cementeret, at byen lå nord for denne nye linje. Syd for banen var ikke det "rigtige" Roskilde, selvom der langsomt – meget langsomt – kom bebyggelse her. Alt interessant historisk fandt altså sted nord for banen. Dette er først ændret i det 20. århundrede, men stadig blev det sydlige stedmoderligt behandlet.

Det er derfor overordentligt glædeligt, at en folkelig og selvbestaltet lokalhistorisk bevægelse omkring dette område er opstået med mange aktiviteter, megen engagement samt megen ny viden.

Det er med stor fornøjelse, at Historisk årbog for Roskilde Amt byder dette velkommen. Vi lader formanden for gruppen "Syd for banen" introducere aktiviteterne og arbejdet, og vi får 2 forskellige indfaldsvinkler til et af de mere markante og interessante steder i området, som samtidig er en vigtig del af byen Roskildes industrielle udvikling i det 20. århundrede.

Dette vil udgøre den ene del af dette års årbog. I den anden del kommer vi vidt omkring: et priorinde-problem i Roskilde i reformationstiden, et kendt hus' mange forskellige funktioner igennem tiden samt lineskibet Dannebrog fra slaget i Køge Bugt 4.oktober 1710.

Vi opgiver traditionen med at bringe formandsberetningen afgivet på generalforsamlingen. Den vil fra nu af kunne findes på www.historisksamfundforroskildeamt.dk, som er foreningens hjemmeside.

Årbogen slutter med mindeord over en af Historisk Samfunds og byens mest markante medlemmer og historikere, Viggo Nielsen, som døde sidste år.

*Gorm Bruun Hansen
Bente Kjærgård, Hans Michelsen, Henrik Denman*